

אוניברסיטת תל אביב
החוג למדיניות ציבורית

תשע"ט סמסטר א'
קורס 10661106.01

מבוא למדיניות ציבורית
פרופסור איתי סנד
(sened@post.tau.ac.il)

עוזרת הוראה: קארן אומנסקי (karenumansky@gmail.com)

מועד: סמסטר א'; יום חמישי: 18:30-20:00, אולם זאב סגל ז"ל, בניין נפתלי.

שעות קבלה: בתיאום מראש.

הקורס מספק מבוא ללימוד ובעיקר לעיסוק בכל תחומי העשייה במדיניות ציבורית. נתחיל באיבחון עצם הצורך במדיניות ציבורית, נעבור לעיצוב חלופות למדיניות ציבורית ונסכם בפרק ארוך שיעסוק בהערכת החלופות השונות וכיצד ניתן לבחור בחלופה המועדפת על פי קריטריונים מקצועיים.

נשתמש בקורס בספר הלימוד הקלאסי בנושא:

David L. Weimer and Aidan R. Vining, (2010). *Policy Analysis: Concepts and Practice*, 5th edition Longman Publishing Group.

בקורס נכסה שורה חשובה של מושגים שנחוצים להבנת, ישום, ניתוח והערכה של מדיניות ציבורית.

נבחן שורה ארוכה של שאלות יסוד הקשורות להצדקות התיאורתיות והמעשיות לסוגים שונים של מדיניות ציבורית והכלים שמשמשים אותנו ליישומם. כמו כן נבחן שיטות שונות לאמוד את הערך של כל מדיניות ציבורית במונחים של עלות תועלת אבל גם על פי פרמטרים של צדק חברתי והתחשבות במושאי המדיניות.

במסגרת הקורס נעשה גם תרגילים רבים של חשיבה מכוונת מטרה שנועדו לשפר משמעותית את היכולת האנליטית וכישורי החשיבה השיטתית של כל סטודנט. נלמד דרכים פשוטות ונגישות של איסוף וניתוח נתונים וכתיבה מקצועית של חוות דעת והמלצות מומחה.

אחרי שנסיים את לימוד מושגי וכישורי היסוד הנחוצים, נתחלק לזוגות תלמידים וכל זוג יקח על עצמו פרוייקט של מדיניות ציבורית שלקוח ישירות מעולם העניין או העיסוק של הזוג, כמו חינוך, שירותי בריאות, אנרגיה, רווחה ומיסוי, תוך שימוש בכלי הערכה מקצועיים ולא באמירות אידיאולוגיות או בלתי מבוססות ו/או בדוקות.

הרכב הציון (% מהציון הסופי):

- ניתוח מקרה בוחן מניסיון אישי - 10% (אינדיבידואלי)
- פרזנטציית הפרויקט בכיתה 20% (בזוגות)
- מבחן אמצע סמסטר - 30% (אינדיווידואלי)
- עבודת הסיכום - 30% (בזוגות)
- השתתפות פעילה בכיתה - 10% (אינדיווידואלי)

שיטה זו הידועה בעגה המיקצועית כ-'פריסת סיכונים', מאפשרת לכל תלמיד להצטיין בתורו ועל פי כישוריו באותם היבטים שבהם הוא או היא ניחנים בכישורים ברמה הגבוהה ביותר ולשפר מיגוון רחב של יכולות שבהן יש מקום לשיפור.

תכנית הקורס

(ייתכנו שינויים קלים על פי מהירות ואיכות התקדמותנו בלימוד החומר)

❖ **שיעור 1 – 18.10.2018: מבוא**

נדבר על מטלות הקורס ועל התפקיד של מדיניות ציבורית בדמוקרטיה מודרנית.

קריאת חובה: Weimer and Vining, Chapters: 1, 13

קריאת רשות: Weimer and Vining, Chapters: 2, 3

❖ **שיעור 2 – 25.10.2018: כשלי שוק כיסוד לכל מדיניות ציבורית**

הכלכלה המודרנית והדגש על חיוניותו של ויעילותו של השוק החופשי מבוססים על חמש הנחות יסוד שמתקיימות יחד לעיתים נדירות ביותר. בכל פעם שאחת מהנחו יסוד אלו לא מתקיימת נוצר מה שמכונה בעגה המקצועית 'כשל שוק'. כל כשל כזה מהווה ראציונל להתערבות ממשלתית שכן יש לתקנו. נדבר גם על חוליים אחרים שאינם כשלי שוק קלאסיים אבל מהווים פגיעה חמורה שאיזו רקמה חברתית או כלכלית חשובה וגם כאן יש מקום למדיניות ציבורית כדי לתקן את העיוותים.

קריאת חובה: Weimer and Vining, Chapter 5

קריאת רשות: Weimer and Vining, Chapters: 4, 6, 7

❖ **שיעור 3 – 1.11.2018 – כשלי ממשל בעיצוב ויישום מדיניות ציבורית**

הצורך במדיניות ציבורית כאשר מתגלים כשלי שוק אסור שימנע מאיתנו להעריך ולקחת בחשבון את הבעייתיות שבמעורבות ממשלתית בפעילויות שוק ותומכות שוק. בעגה המקצועית הבעייתיות הזו נלמדת תחת הכותרת של "כשלי ממשלה". בשיעור זה נפרט את החשובים שבהם, מדוע הם מובנים בכל מעורבות ממשלתית ומה ניתן לעשות בנידון.

קריאת חובה: Weimer and Vining, Chapter 8

❖ **שיעור 4 – 8.11.2018: תיאוריה למעשה – כיצד מעצבים מדיניות ציבורית?**

נשוחח על המודל הראציונאלי של עיצוב מדיניות שיעקרו על הסכמה על מטרות המדיניות ומדדים מוסכמים של אומדן ההתקרבות או השגת המטרות הללו. מעניין לעניין באותו עניין נדבר על קריטריונים ומדדים קונקרטיים של הצלחה או כישלון שיכולים לסייע בעדנו להשוות בין חלופות מדיניות שונות ולבחור בחלופה הנכונה.

קריאת חובה: Weimer and Vining, Chapter 15

קריאת רשות: Weimer and Vining, Chapter 14

❖ **שיעור 5 - 15.11.2018: המודל הרציונאלי של עיצוב מדיניות**

נשוחח על המודל הרציונאלי של עיצוב מדיניות שיעקרו על הסכמה על מטרות המדיניות ומדדים מוסכמים של אומדן ההתקרבות או השגת המטרות הללו, נדבר על קריטריונים ומדדים קונקרטיים של הצלחה או כישלון שיכולים לסייע בעדנו להשוות בין חלופות מדיניות שונות ולבחור בחלופה הנכונה.

קריאת חובה: Weimer and Vining, Chapters: 9, 10

❖ **שיעור 6: 22.11.2018:** סיום החומר הנלמד והכנה למבחן אמצע סמסטר

❖ **שיעור 7 – 29.11.2018:** מבחן אמצע סמסטר

❖ **שיעור 8 – 06.12.2018:** יישום מדיניות מי נגד מי?

לכל מדיניות יש להעריך נכון את המחסומים הפוליטיים חברתיים וכלכליים שיעמדו בפניה ואת השלכות המדיניות למרחב הפוליטי כלכלי חברתי שבו היא מיושמת. נלמד כיצד מעריכים את ההשלכות ומתי כדאי לשקול אילו אלמנטים המדיניות כדי לתת לה סיכוי טוב יותר להצליח ולמלא אחר מטרתיה.

קריאת חובה: Weimer and Vining, Chapters: 11, 12

❖ **שיעור 9 – 13.12.2018:** חישובי עלות תועלת מה נגד מה?

לכל מדיניות יש להעריך נכון את יתרונותיה וחסרונותיה. נלמד כיצד לעשות זאת בצורה מסודרת. כשלב ראשון נלמד להשוות בין החלופות במונחים של המטרות שהיצבנו למדיניות אותה אנחנו מעוניינים לקדם. בשלב שני נילמד להעריך את העלויות והתועלות שיש לצפות מכל חלופה כזו.

קריאת חובה: Weimer and Vining, Chapter 16

קריאת רשות: Weimer and Vining, Chapter 17

❖ **שיעור 10 – 20.12.2018:** כיצד משווים בין חלופות מדיניות וכיצד בוחרים את הטובה שבהן?

אין חובת קריאה למפגש זה. אנו נסכם את כל תהליך העיצוב, היישום וההערכה של מדיניות ציבורית.

❖ **שיעור 11 – 27.12.2018:** סיכום והנחיות אחרונות לקראת הצגת מצגות וכתובת העבודה המסכמת

אין חובת קריאה למפגש זה. אנו נסכם את כל תהליך העיצוב, היישום וההערכה של מדיניות ציבורית.

❖ **שיעורים 12, 13 – 03/10.1.2018:** הצגת התקדמות בפרויקטים הקבוצתיים בכיתה

במהלך כל הסמסטר ייתקיימו פגישות עם כל זוגות העבודה לעזור לכולכם להתקדם בפרויקטים הקבוצתיים.

את עבודת הסיכום הזוגית יש להגיש עד ה: 15.03.2018.

בהצלחה לכולנו!!!!